

Factsheet Auteursrecht

Een erfgoedinstelling die een werk (foto, prent, boek, artikel, e.d.) digitaal beschikbaar wil stellen, moet in sommige gevallen rekening houden met auteursrechten. Deze factsheet geeft een beknopt overzicht van de wetgeving m.b.t. auteursrecht, richtlijnen voor naleving van de wet, tips over hoe het rechtenbeheer geregeld kan worden en een lijst met verwijzingen naar meer informatie over dit onderwerp.

Wat moet je weten over auteursrecht?

Het auteursrecht heeft betrekking op alle werken met een eigen oorspronkelijk karakter en geldt tot 70 jaar na het overlijden van de maker. Na het overlijden gaan de rechten over op de direct nabestaanden. Als je een werk (of in erfgoedtermen een 'object') verwerft betekent dit niet dat je daarmee ook automatisch het auteursrecht verwerft. Het auteursrecht kan wel overgedragen worden, maar daarvoor moet wel een schriftelijke overeenkomst worden opgesteld. In plaats van een volledige overdracht regelen, kun je ook afspraken maken over het gebruik van het werk door de instelling, bijvoorbeeld door licenties toe te passen. Dit noemt men ook wel het 'clearen van rechten'. De afspraken kunnen individueel met de rechthebbende zelf gemaakt worden. Erfgoedinstellingen wordt daarnaast aangeraden om afspraken te maken met collectieve beheersorganisaties (cbo's); dit kan mogelijk veel tijd en geld schelen in het regelen van toestemming. Leg de afspraken over auteursrecht vast in een overeenkomst, bij voorkeur meteen bij de overdracht van het werk.

Hoe ga je om met beheer van rechten?

Het is aan te raden om in alle gevallen de rechtensituatie van je objecten/collectie(s) vast te leggen. Zo weet je onder welke voorwaarden je de digitale foto van een object online beschikbaar kan stellen, bij wie je toestemming moet vragen voor publicatie en wanneer het auteursrecht op een object ten einde loopt en het object dus in het publieke domein komt. Ook krijg je zo inzicht in mogelijke kosten: als je bijvoorbeeld weet dat de objecten/collectie(s) auteursrechtenvrij zijn, hoef je geen tijd en geld te reserveren voor onderzoek en licenties. Maar als je concludeert dat je veel objecten hebt waarvan je niet weet wie de rechthebbende is, moet je onderzoek doen naar de rechthebbenden, voordat je de objecten toegankelijk kunt maken. Het beste is om direct bij verwerving van een object of collectie vast te leggen wat de rechtensituatie is. Wees er daarbij alert op dat de rechthebbende in veel gevallen niet de persoon is van wie je het object of de collectie verwerft! Doe dus gelijk navraag hiernaar.

Verweesde werken

Wanneer de rechthebbende van een object niet bekend is, moet je zelf de rechthebbende proberen op te sporen. Je moet hiervoor zorgvuldig onderzoek doen ('Due Dilligence'). Er is een richtlijn die aangeeft wat hieronder wordt verstaan. Maak hierbij ook gebruik van de Europese databank verweesde werken. Is na het onderzoek nog steeds niet duidelijk wie de rechthebbende is, dan is er sprake van een 'verweesd werk', en mag je het werk publiceren. Bedenk dat het veel tijd kan kosten om een dergelijk onderzoek te doen.

Portretrecht en privacy

Personen die zijn afgebeeld op foto's of in videomateriaal, of die op een andere manier herkenbaar zijn afgebeeld, kunnen aanspraak maken op het portretrecht, wanneer hun afbeelding openbaar wordt gemaakt. Het portretrecht is gekoppeld aan de persoon die geportretteerd is en kan niet worden overgedragen. Het gaat wel over op nabestaanden gedurende 10 jaar na het overlijden. Is een portret in opdracht gemaakt, dan moet de geportretteerde altijd toestemming hebben gegeven alvorens een erfgoedinstelling het portret online mag zetten of op een andere manier openbaar mag maken. Is een portret niet in opdracht gemaakt (wat bijvoorbeeld geldt voor veel journalistieke foto's) dan kan de foto wel worden gepubliceerd, tenzij de geportretteerde een redelijk belang heeft bij het voorkomen daarvan. Probeer hier indien nodig rekening mee te houden en vraag ook hier z.s.m. toestemming voor en leg dat vast.

Meer informatie over auteursrecht in relatie tot digitaal beschikbaar stellen van erfgoed

– De Basis van Digitaal Erfgoed Nederland (DEN):

<https://www.den.nl/uploads/5bfd646a6ff7550dba5ce1f8897fda83df7868ff2c4c2.pdf>

– Publiceren op internet (LCM):

<http://www.museumconsulenten.nl/uw-museum/pr-en-marketing/website-en-socialemedia/>

– Stroomschema online publicatie (Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid):

<https://www.beeldengeluid.nl/kennis/kennisthemas/gebruikers/auteursrecht>

– Open Data Reader (Kennisland): <https://www.kl.nl/publicaties/open-data-reader-2016-handboek-openen-data-publiekeinstellingen/>

– Dossier Verweesde werken (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed):

<https://cultureelerfgoed.nl/dossiers/verweesde-werken>

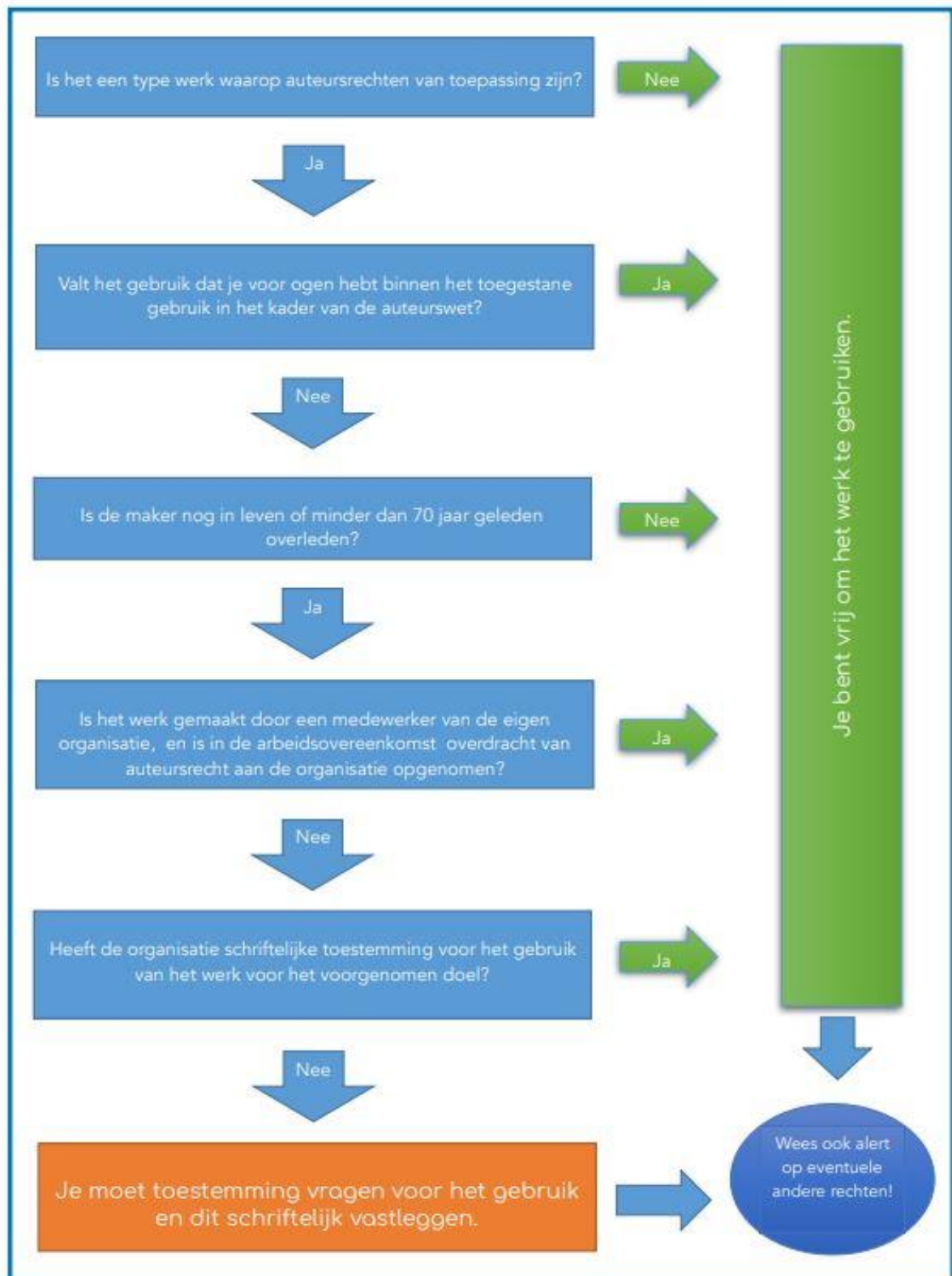
– Handboek Rechten klaren (PACKED

– Expertisecentrum Digitaal Erfgoed Vlaanderen):

https://www.projectcest.be/wiki/Publicatie:Handboek_Rechten_Klaren

Bron: Erfgoed Brabant

Hoe stel ik auteursrechten vast?

Hoe vraag ik toestemming voor gebruik?

